

DN's anbefalinger til hurtigere grøn omstilling, der sikrer folkelig opbakning

Ruslands angreb på Ukraine betyder et voksende dansk ønske om uafhængighed af Russisk gas og endnu hurtigere udbygning af vedvarende energianlæg (VE) i Danmark. Regeringen har varslet udspillet "Danmark kan mere 2" med fokus på hurtigere udbygning af den vedvarende energi.

DN støtter varmt ønsket om mere vedvarende energi. Det kan sagtens implementeres uden at skade andre vigtige indsatser som beskyttelse af vores natur, truede dyrearter og trækfugle. DN er særligt optaget af, at den folkelige opbakning fastholdes ved at sikre fortsat naturbeskyttelse og sameksistens mellem vedvarende energi og natur.

Vi står i en alvorlig situation omkring Ukraine, omkring klimakrisen og omkring biodiversitetskrisen. Det er vigtigt, at vi handler på fakta og handler klogt, så vi vælger de bedste løsninger på både kort og lang sigt. Det skal desuden være løsninger, som sikrer den nødvendige folkelige opbakning, til de politiske valg som skal træffes. I det nedenstående oplyses en række løsningsforslag til en hurtigere grøn omstilling til VE efterfulgt af en helt kort redegørelse for fakta og baggrund.

6 konkrete forslag til hurtigere omstilling til VE

1. Styrket statslig planlægning: Staten bør tage ansvaret for at udpege de arealer på land og hav som bedst egner sig til VE-anlæg, hvor konflikterne er færres, potentialet størst og hvor der er den nødvendige sammenhæng med energiinfrastrukturen, og i den forbindelse bør der fastsættes nationale mål for VE-udbygningen
2. Bedre sagsbehandling og styrket vejledning: Styrket vejledningsindsats skal sikre en hurtigere og mere smidig sagsbehandling og realisering af projekterne fx:
 - vejledninger i bedst practice/forventninger til kvaliteten af miljøundersøgelser
 - læring fra klagenævnenes afgørelser
 - vejledning i god, reel og rettidig/tidlig borgerinddragelse
 - genindførelse af et statsligt rejsehold til støtte for realisering af projekterne i kommunerne
3. Loft på 6 måneder for klagesagsbehandling: Der indføres et loft på behandling af VE klager i klagenævnen på 6 måneder (+ 2 måneder ved inddragelse af sagkyndige i vurderingerne)
4. Styrket indsats for energieffektivisering: AAU har i notatet *Fast track væk fra naturgas i Danmark og Europa Forsyningsikkerhed, energipolitik og energiplanlægning i et sikkerhedspolitisk lys* peget på hvordan der opnås hurtig uafhængighed af Russisk - herunder peges på den korte bane særligt på energibesparelser og energieffektivisering
5. Forbedrede rammevilkår: Der er brug for afklaring af hvilke rammevilkår VE på land i fremtiden skal opføres under. Særligt den manglende afklaring af kommende regler for nettilslutning, udgør i dag en barriere for nye investeringer i VE på land
6. Skrotningsordning skal sikre modernisering af vindmøller: Gammel og udtjent VE blokerer for ny og moderne VE på land. Fx vil de ca. 200 ældre vindmøller på Lolland kunne erstattes af ca. 15 nye vindmøller og stadig producere den samme mængde energi

Fakta og baggrund

Eksperternes bud på uafhængighed af Russisk gas

Aalborg Universitet har udarbejdet en analyse af hvad der skal til for at sikre en hurtigere uafhængighed af Russisk gas¹. Heri peges på kort sigt fx på, at der igangsættes borgerrettede informationskampagner om energibesparelser, nedsættes en hurtigarbejdende national taskforce fokuseret på omstilling til fjernvarme, sker en omstilling af industri og individuelle varmepumper og tages initiativ til at skabe et bredt nationalt samarbejde om kriseberedskab i energiforsyningen. På mellemlangt sigt (5-8 år) vil vi kunne nedbringe forbruget og via andre kilder sikre autonomi, fx via biogasproduktion og import fra resten af verden. Ingen af de mange konkrete forslag peger på behovet for at ændre i naturbeskyttelsen eller i balancen mellem hensynet til natur og hensynet til fremtidens energiforsyning. Det kan desuden tage op til 5-10 år at realisere nye VE-anlæg - fra idé til funktion. Dermed er det ikke nyopstilling af VE-anlæg, som på den korte bane gør Danmark og Nordeuropa uafhængige af Russisk gas.

Der er arealer til både vedvarende energi og natur

Energistyrelsen har lavet en model som beregner potentialet for vindmøller på land². Den viser potentielle vindmølleområder, estimerede områdeudgifter og antal møller pr. område - fraregnet arealer med diverse naturinteresser, infrastrukturanlæg, forsvarsområder m.v. Modellen estimerer, at der teoretisk er potentiale for opstilling af landvindmøller der kan producere op til 14,4 GW. Det er næsten en tredobling i forhold til de 5 GW Ingeniørforeningen IDA har i 2021 vurderet, at vi har behov for på land i 2045³. Ingeniørforeningens beregninger viser tilsvarende, at der, når vi regner de seneste planer for energiøer i Nordsøen og Østersøen med, også på havet allerede er reserveret arealer til vindenergi som dækker det forventede beregnede behov på 14 GW - frem til 2045. Samlet set er der derfor god plads til de møller vi skal bruge for at opfylde vores klimamål på land og på hav - uden for områder med naturbeskyttelsesinteresser, og desuden er der i havplanen reserveret rigeligt med plads derudover til at udvide, hvis vi vil producere til mere end Danmarks eget behov.

Når det drejer sig om solceller på land, er der etableret 1,3 GW - og der er allerede planlagt for meget mere. Det forventede behov frem mod 2045 er på 10 GW. Mankoen er altså på lidt over 9 GW ift IDA's beregninger. Aalborg Universitet har beregnet, at der alene på tagene er potentiale for opsætning af 4-5 GW solceller. Og der er desuden masser af arealer i landzone uden naturbeskyttelsesinteresser, hvor solcelleanlæg potentielt kan opstilles. Selv hvis tallet bliver mange gange større end hvad vi forventer i dag. Naturen er dermed ikke en barriere for at opfylde målene på solcelleområdet. Branchen peger i stedet på, at det er den manglende afklaring af rammevilkår for VE på land, der udgør den primære barriere for investeringer i VE, herunder særligt uklarhed om kommende regler for nettilslutning og langsom sagsbehandling. Desuden oplever kommunerne problemer med nabokonflikter og borgerprotester. Derfor er løsningen en snarlig afklaring af rammevilkårene for branchen og bedre vejledning til virksomheder og kommuner om god, reel og tidligere borgerinddragelse.

Få eksempler på "naturkonflikter" - det handler om miljøvurderinger og myndighedsarbejde

En del kritiske røster har peget på, at også allerede planlagte projekter kan have vanskeligheder med at blive realiserede, fordi naturen "står i vejen". Et af de mest omtalte projekter er Baltic Pipe, hvor hensynet til truede arter angiveligt skulle have stoppet projektet. Men problemet handler om miljøundersøgelsesernes kvalitet og lange sagsbehandlingstid ved klager: Havde konsekvensvurderingerne været gennemført kvalificeret, kunne problemerne formodentlig være undgået. I høringsvar fra blandt andre DN blev der nemlig advaret om konsekvenserne for de truede arter. Miljøstyrelsen godkendte først projektet, hvorefter klagenævnet underkendte tilladelsen. Sagsbehandlingstiden for indgivne klager kan dog siges at indebære urimelige forsinkelser. Tilsvarende i sagen om planerne for havvindmøllerne ved Omø, hvor hensynet til

¹ https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/464815183/22.03_Notat_A4.pdf

² https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Analyser/beskrivelse_af_potentialemodellen_for_landvind.pdf

³ <https://ida.dk/om-ida/ida-mener/klima-energi-og-cirkulaer-oekonomi/klimasvar>

Dato: d. 5. april 2022

flere arter af dykænder angiveligt skulle forhindre et ellers godt projekt. Imidlertid blev myndighederne allerede tidligt i processen advaret om, at placeringen var helt uegnet og opfordret til at gå videre med planerne for andre bedre placerede projekter. Advarslerne blev dog overhørt og førte til en langvarig og mangelfuld sagsbehandling, som undlod i tide at koordinere med øvrige myndigheder i sagen. Problemerne kunne være undgået, hvis der var sket en god planlægning fra start og en rettidig koordinering mellem myndighederne.